

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1340/2014
23.12.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Љубице Милутиновић, председника већа, Биљане Драгојевић и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиле С.П. из Н.Б., чији је пуномоћник адвокат М.С. из О., против тужене О.ш. Ђ.С., из Б., одлучујући о ревизији тужиле против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр.5552/13 од 13.11.2013. године, у седници одржаној 23.12.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 бр.5552/13 од 13.11.2013. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 бр.1360/12 од 30.05.2013. године, одбијен је тужбени захтев да се поништи као незаконито решење тужене о престанку радног односа тужилји бр.18 од 07.01.2011. године (I). Одбијен је као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да тужилју врати на рад и распореди је на радно место спремачице односно на друго радно место у складу са стручном спремом (II). Одбијен је захтев за накнаду трошкова поступка тужилји у износу од 109.500,00 динара (III).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 бр.5552/13 од 13.11.2013. године, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена је првостепена пресуда. Одбијен је и захтев за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилја је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“, број 72/11...), који се примењује на основу члана 506. став 2. овог закона, и утврдио да ревизија тужиље није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Без значаја је позивање тужиље у ревизији на битну повреду одредаба из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, јер она не представља дозвољен ревизијски разлог због којег се у смислу члана 407. став 1. ЗПП, може изјавити ревизија.

Према неспорном и утврђеном чињеничном стању тужиља је била у радном односу код тужене основне школе на одређено време на пословима спремачице у периоду од 27.07.2009. године до 30.11.2009. године, од 02.12.2009. до 31.08.2010. године и од 01.09.2010. године до 07.01.2011. године, за које јој је у радној књижици уписан стаж осигурања. Радни однос тужиље код тужене заснован је без поступка јавног оглашавања на одређено време до избора кандидата по конкурс – огласу односно најдуже до 60 дана, на основу решења директора тужене и уговора о раду од 27.07.2009. године, на пословима упражњеног радног места спремачице са пуним радним временом. Тај радни однос је продужен и у наредном периоду до 01.09.2010. године, када је на упражњено радно место спремачице (на којем је до тада радила тужиља), преузета у радни однос на неодређено време, са пуним радним временом, на основу споразума о преузимању од 30.08.2010. године, М.Ј. којој је претходно престао радни однос (због престанка потребе за њеним радом) у Ш.з.б., б.и.х., решењем од 23.08.2010. године.

Тужиља је поново радно ангажована код тужене основне школе на пословима спремачице решењем тужене од 01.09.2010. године, ради замене друге запослене В.Т., којој је одређен годишњи одмор са трајањем у периоду од 01.09. до 30.09.2010. године. Решењем директора тужене од 01.09.2010. године тужиља је засновала радни однос на одређено време без поступка јавног оглашавања са пуним радним временом, ради замене наведене запослене. У наредном периоду тужиља је била привремено спречена и на боловању у периоду од 28.09.2010. године до 31.12.2010. године. По закључењу боловања радила је до 07.01.2011. године, када јој је радни однос престао на основу решења директора тужене Основне школе од истог датума. Тим решењем констатовано је да је тужиљи радни однос заснован на одређено време без поступка јавног оглашавања 01.09.2010. године престао због повратка привремено одсутног запосленог, избора кандидата по конкурс- огласу односно истека рока од 60 дана, те да ће јој бити исплаћена зарада са означеним датумом престанка радног односа. Тужиља је против овог решења изјавила приговор о којем у прописаном року није одлучио Школски одбор тужене основне школе, због чега је тужиља благовремено покренула ову парницу захтевом за поништај решења и враћања на рад.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права одбили тужбено тражење, оценом да је решење о престанку радног односа тужиљи заснованог на одређено време код тужене законито, јер је истекло време на које је радни однос заснован и не постоји законски основ за обавезивање тужене да тужиљу врати на рад, сагласно одредбама важећег Закона о основама система образовања и васпитања.

Неосновани су разлози и наводи ревизије о погрешној примени материјалног права. Одлука нижестепених судову у тужбеном захтеву, садржана у побијаним пресудама, образложена је јасним, непротивречним и довољним разлозима које као правилне прихвата и Врховни касациони суд.

Правилно су нижестепени судови у решавању конкретног радног спора и радноправног статуса тужиље применили одредбе Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, број 72/09 и 52/11). Тај закон се као меродаван посебан пропис примењује на радни однос тужиље код тужене основне школе и на њихова права и обавезе из тог односа. На ова права и обавезе који нису регулисани овим прописом примењују се одредбе Закона о раду као матичног Закона и општег прописа (члан 2. став 2). Примена посебног закона је примарна док је примена општег закона супсидијерна.

Закон о јавним службама („Сл. гласник РС“, број 42/91 и 71/94), после ступања на снагу Закона о државним службеницима 01.07.2006. године и брисања члана 23. тог закона, не садржи одредбу која упућује на примену Закона о радним односима у државним органима, нити другу изричиту норму у том смислу. То имплицира супсидијарну примену Закона о раду као општег прописа на раду на радне односе у установама као јавним службама, када није друкчије прописано посебним прописима који регулишу права, обавезе и одговорности запослених у овој радној средини. Сам Закон о државним службеницима предвиђа две категорије запослених – државне службенике и намештенике, чије се радно место састоји од вршења помоћно-техничких послова у државном органу и на чија права и дужности се примарно примењују општи прописи о раду и посебан колективни уговор, ако тим или посебним законом није друкчије одређено. Систематизација послова и радни положај тужиље као спремачице, односно вршиоца помоћних послова у основној школи као установи (јавној служби) упућује на положај намештеника, али не мења приоритет и редослед у примени посебних и општих прописа о раду.

Законом о основама система образовања и васпитања прописано је да делатност образовања и васпитања обавља установа и да се на оснивање и рад установе примењују прописи о јавним службама (члан 7. ст.1. и 2), као и да у установи, образовно-васпитни рад обављају наставник, васпитач и стручни сарадник, којима могу да помажу и друга лица у складу са овим законом, те да и ти други запослени имају исте дужности и стандарде понашања у односу на организацију радног процеса и остваривање циљева образовања и васпитања у установи (члан 8. ст.1, 5. и 6).

Наведени закон се у погледу услова и начина заснивања радног односа односи на све категорије запослених лица, не само на лица која непосредно обављају васпитно-образовни рад (наставник, васпитач, стручни сарадник и друга лица), већ и на лица која обављају друге (помоћне) послове. Садржином и правним дејством одредаба из члана 120. сада важећи Закон из 2009. године проширио је и поопштио услове за заснивање радног односа на сва запослена лица. Одредбом члана 132. тач.1. и 2. тог закона, прописано је да установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице ради замене одсутног запосленог до 60 дана, као и до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс. Случај када се лице под истим условима прима у радни однос на одређено време ради замене одсутног запосленог до 60 дана или до избора кандидата по расписаном конкурс, прописан наведеном законском одредбом, одговара одредби члана 122. став 1. тач.1. и 2. ранијег Закона о основама система образовања и васпитања из 2003. године. Тужилја је сагласно наведеним одредбама примљена код тужене основне школе у радни однос на одређено време без конкурса. Тај радни однос јој је на пословима радног места спремачице продужаван до преузимања у радни однос на неодређено време запослене М.Ј. (у складу са одредбом члана 131. важећег Закона о основама система образовања и васпитања из 2009. године и члана 36. став 1. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика) односно до престанка радног односа због истека законског времена трајања радног односа на одређено време, на основу решења директора тужене од 07.01.2011. године.

Одредба члана 132. став 9. Закона о основама система образовања и васпитања изричито је прописано да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време. Наведена одредба принудног карактера први пут је уведена у текст Закона из 2009. године и односи се на сва запослена лица у школи као образовно васпитној установи, међу којима је и тужилја, као и на сваки уговор о раду на одређено време, без обзира да ли је закључен по конкурс или без конкурса и под којим условима. Наведена законска одредба као одредба посебног прописа искључује могућност преображаја радног односа на одређено у радни однос на неодређено време. Таквом својом формулацијом и правним дејством спречава примену опште одредбе члана 37. став 4. Закона о раду. Зато нема значаја на друкчији радно правни положај и права тужилје чињеница да је први пут засновала радни однос на одређено време код тужене још 27.07.2009. године, као и да је после преузимања у радни однос на неодређено време на исто радно место нове запослене М.Ј., распоређена 01.09.2010. године на послове спремачице ради замене одсутне запослене В.Т., као и да је на тим пословима радила до решења о престанку радног односа. Тужилја није тражила ни интерну а ни судску заштиту поводом преузимања запослене М.Ј. када јој је престао радни однос на одређено време код тужене. Прихватила је решење о радном односу на одређено време ради замене одсутне В.Т., почев од 01.09.2010. године, са трајањем радног односа до повратка ове запослене, односно најдуже до 60 дана. Тужена је поштовала тужилјина права за време трајања њене привремене спречености за рад и боловања од 28.09.2010. године до 31.12.2010.

године. У том периоду тужила је била заштићена од отказа. Решење о престанку радног односа засновано је на правилној примени одредаба из члана 132. наведеног Закона о трајању радног односа на одређено време, после чега је директор тужене донео решење о престанку радног односа на основу члана 144. став 1. истог закона.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, нити разлози на које ревизијски суд пази по службеној дужности, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у изреци пресуде.

**Председник већа-судија
Љубица Милутиновић,с.р.**